

Мохорєва Олена Миколаївна,
старший викладач кафедри соціології та психології,
Харківський національний університет внутрішніх справ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9420-2847>

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

У царині сучасної психологічної науки вивчення професійної діяльності людини посідає одне з центральних місць. Діяльність правоохоронних органів становить окремий різновид інтелектуально практичної праці, що передбачає підвищену активність і відповідальність виконавців. Вона пов'язана з дефіцитом часу та інформації під час підготовки окремих дій, їх виконанням за умов раптовості, перешкод, інтенсивних фізичних і психологічних навантажень. Виконуючи свої обов'язки, працівники правоохоронних органів не з власної ініціативи, а відповідно до закону повинні захищати права і законні інтереси громадян нашої держави. Водночас вони можуть обмежувати права громадян, якщо без цього неможливе виконання професійних обов'язків, з необхідними поясненнями з цього приводу.

В умовах воєнного стану працівники Національної поліції України уповноважені здійснювати заходи, необхідні для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави. Органи Національної поліції України переведені на посилений варіант службової діяльності, що відповідно посилює і психофізичне навантаження на поліцейського. Тому проблема психологічного супроводу працівників поліції, зміцнення психологічної стійкості, підвищення їх здатності виконувати службові завдання в стресогенних умовах, психологічна підтримка в умовах війни набуває практичної значущості.

Психологічний супровід – це недирективна форма надання психологічної допомоги, спрямована на підсилення, удосконалення, розвиток, саморозвиток самосвідомості особистості, допомоги, яка запускає механізми саморозвитку й активізує власні ресурси людини; цілісний, безперервний процес вивчення, аналізу, розвитку й корекції пізнавальних, мотиваційних, емоційно-вольових процесів особистості, яка є суб'єктом супроводу; система заходів професійного психолога, що спрямована на створення умов для успішної діяльності та розвитку особистості на різних етапах онтогенезу [1, с. 50].

Мета психологічного супроводу професійної діяльності полягає у повноцінній реалізації професійно-психологічного потенціалу особистості і задоволенні потреб суб'єкта діяльності. *Складовими цього психологічного супроводу є:*

- забезпечення оптимального соціально-психологічного мікроклімату;
- встановлення міри задоволеності роботою та умовами праці і відпочинку;
- поліпшення режиму праці та відпочинку;

- професійний відбір, підвищення кваліфікації;
- система заохочень і покарань;
- профкорекція;
- попередження виникнення небажаних функціональних станів;
- засоби запобігання девіантній поведінці, професійній деформації;
- створення кімнат психологічного розвантаження тощо.

Відповідно до наказу МВС України від 06.02.2019 року № 88 «Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських» основними завданнями психологічного супроводу працівників поліції в умовах війни є:

- 1) моніторинг: спостереження і діагностика ознак дистресу, дезадаптації, негативних психоемоційних станів, наслідків пережитої травматичної події;
- 2) профілактика: попередження негативних особистісно-професійних явищ (маргіналізації, деформацій та деструкцій особистості тощо); впливу травматичних подій; проявів адиктивної (залежної) поведінки;
- 3) психологічна просвіта: систематичне розповсюдження психологічної інформації серед поліцейських з метою формування у них розуміння закономірностей функціонування психіки і поведінки людей в екстремальних умовах, знання методів надання першої психологічної допомоги і самодопомоги; розвиток необхідних психологічних якостей та станів (стійкості, готовності, витривалості); навчання способам саморегуляції;
- 4) протидія негативному інформаційно-психологічному впливу: формування у працівників поліції вміння аналізувати інформацію, відрізняти інформацію від дезінформації і фейків; відпрацювання навичок протидії маніпулятивному впливу;
- 5) психологічна підтримка: розвиток у поліцейського впевненості у власних силах і можливостях та здатності подолати негативні психоемоційні стани в умовах війни; надання психологічної допомоги працівникам поліції після їх перебування в екстремальних ситуаціях і отриманням значних психогенних навантажень;
- 6) психологічна корекція: здійснення цілеспрямованих (індивідуальних, групових) заходів психологічного впливу, спрямованих на корекцію психічного стану, поведінки поліцейського після виявлення в нього будь-яких психологічних відхилень (неклінічних порушень) для приведення його психічного стану до норми і відновлення його здатності до несення служби у воєнний час.

Психологічна підтримка працівників поліції:

- надання кризової психологічної допомоги працівникам поліції, які перебували в екстремальних, ризиконебезпечних, психотравмуючих ситуаціях;

- індивідуальне психологічне консультування працівників поліції з вирішення конфліктів і налагодження процесу ефективної комунікації з оточенням та мінімізації негативного впливу стресових факторів;
- тренінги з активізації особистісних ресурсів, розвитку у поліцейських впевненості у власних силах і можливостях та здатності подолати негативні психоемоційні стани в умовах війни;
- робота з сім'ями поліцейських: психологічне консультування з питань особливостей психологічного стану поліцейських; забезпечення психологічної підтримки членів їх родин;
- психологічна підтримка на етапі адаптації працівників поліції до нових умов службової діяльності (перший рік несення служби; переведення до іншого підрозділу) [2].

Отже, зважаючи на широке коло обов'язків та завдань, які постають перед працівниками правоохоронних органів, їх відповідальність та важливість, безпосередній вплив чи не на усі сфери життєдіяльності громадян, значення психологічного супроводу, його системність, цілеспрямованість і створення належних соціально-психологічних умов для поліцейських набувають своєї актуальності та необхідності в умовах сьогодення.

Список використаних джерел

1. Бойко-Бузиль Ю.Ю. Психологічний супровід професійної діяльності керівників органів і підрозділів МВС України. Проблеми сучасної психології. 2015. Вип. 27. С. 47–57.
2. Доценко В.В., Макаренко П.В. Тренінгові технології у підготовці правоохоронців до протидії інформаційно-психологічному впливу. *Філософсько-соціологічні та психолого-педагогічні проблеми підготовки особистості до виконання завдань в особливих умовах* : тези доп. наук.-практ. конф. Київ : Нац. унів. оборони України ім. І. Черняховського, 2019. С. 94–97.
3. Мацегора Я.В., Воробйова І.В., Колесніченко О.С., Приходько І.І. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службовобойові завдання в екстремальних умовах : методичні рекомендації. Харків : НА НГУ, 2015. 69 с.
4. Мілорадова Н.Е., Бречка Д.М., Доценко В.В. Психологічний супровід формування ціннісних регуляторів поведінки майбутніх правоохоронців : навч.-метод. посіб. Харків: ХНУВС, 2017. 116 с.
5. Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських : наказ МВС України від 6 лютого 2019 року № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19#Text>.